

ПРИКАЗИ

Јелена Ивановић, Милица Костић, БРАТСТВО ПЕЈОВИЋ СА
ЊЕГУША, Огранак протојереја Сава Пејовића,
Државни архив Црне Горе, Цетиње, 2013

Крајем 2013. године у издању Државног архива Црне Горе штампана је двотомна публикација: „Братство Пејовић са Његуша, огранак протојереја Сава Пејовића“. Аутори ове двотомне публикације су Јелена Ивановић и Милица Костић, које су се упустиле у обраду значајне теме из завичајне историје Црне Горе. Иако по обрадовању нијесу професионални историчари, вођене разлозима емотивно-породичног карактера, ауторке су се упустиле у обраду врло значајне теме и дале допринос савременој историографији. Ово посебно важи ако појаву публикације посматрамо из угла анализе једног сегмента прошлости Његуша, нарочито везано за улогу коју је у њој имало братство Пејовића.

По садржају, ова двотомна публикација је реално блиска издањима карактеристичним за издавачку праксу у Црној Гори која се нарочито развила посљедњих година, усмјерену на објављивање родослова породица, обраду историје братстава, или укупне историје племена у друштвеном животу Црне Горе. Књиге овога типа настају на бази породичних архива али и вишегодишњих архивских истраживања, и садрже податке на које

професионални историчари обично не обрађају такву врсту пажње. У том смислу појава овог издања представља драгоцену помоћ свима онима који се баве, или ће тек истраживати историју Његуша и појединих братстава у њима и Црној Гори.

Аутори су издавањем једне и друге књиге били руковођени идејом да дају допринос обиљежавању великог јубилеја – 200 година од рођења Петра II Петровића Његоша.

Прва књига овог издања има карактер монографије, али садржи и бројна документа која поткрепљују казивање аутора о огранку братства Пејовића, почев од рођења протојереја Сава Пејовића. У наставку су обрађене и бројне друге личности овог огранка Пејовића, преко Милице Пејовић Дедовић, прве барске учитељице, Крста Пејовића, првог црногорског ботаничара, Сава и Ђура Пејовића угледних свештеника, све до значајних личности овог огранка братства у савременом периоду.

Прва књига је подијељена у четири дијела у којима је обрађен и илустрацијама пропраћен историјат братства Пејовића. Поглавља носе наслов Братство Пејовића са Његуша и у њему су обрађена питања како о

самим Његушима тако и о братству Пејовића и најзначајнијим интелектуалцима из братства са сликама и записима.

У овину истог поглавља: „Портрети - албум у слици и ријечи“, 13 знаменитих предака у којем су садржани биографски подаци о њима. У истом дијелу на сличан начин, у одјељку под насловом: „Четири Маркове и Марине кћери“, наводе се мало познати подаци о једном дијелу женског потомства братства.

Други дио садржи документе из архива Митрополије црногорско-приморске на Цетињу, као и избор докумената из Државног архива Црне Горе.

Трећи дио књиге ауторке Ивановић и Костић посветиле су чувању лика и дјела предака. То су учиниле приказивањем сјећања и признања о појединим од њих кроз омаж, говоре, медијско представљање.

Чувању лика и дјела породице Пејовић посвећена је и идеја о заједничком пројекту обнове куће протерејера Сава Пејовића, отварању спомен-дома и постављању спомен-обилежја.

У четвртој дијелу књиге дата су документа у виду прилога о братству Пејовића и значајним личностима тога братства које су претходно у виду портрета обрађене.

Друга књига садржи велики број докумената датих у факсимилу и транскрибованој верзији и представљају складну допуну прве књиге.

Садржај овога тома подијељен је на два дијела. У првом су дати документи из Архива православне митрополије црногорско-приморске за период 1873-1904, а у другом, из истог архива документи који потичу из времена послје оснивања конзисторије (1904-1925). У другом дијелу истог тома дата су документа из Државног архива Црне Горе.

И једна и друга књига овог двотомног издања су богато илустроване фотографијама, писмима и другим занимљивим архивским материјалима који их додатно чине занимљивим за читаоце.

Бројност илустрација и бројност архивских докумената који су публиковани у овом двотомном издању представљају драгоцене материјале за све истраживаче братстава са Његуша, а посебно братство Пејовића тј. огранка протојереја Сава Пејовића. Осим што од заборавља чува и његује културу сјећања на један огранак братства Пејовић са Његуша, ова двотомна публикација истовремено нуди драгоцене податке о значају мисије и дубоком трагу који су припадници овог братства оставили и остављају у друштвеном животу Црне Горе.

У израду ове публикације, вриједне сваке похвале, ауторке су уложиле велики труд. Но, њихов напор је резултирао незаобилазним издањем које ће бити од користи свима онима који се буду бавили овом или другим темама из историје братстава и племена у Црној Гори.

Др Радослав Распоповић